

S&RO

02/2002

Stedebouw & Ruimtelijke Ordening | uitgave van het NIROV

creatieve steden

Steden zijn altijd broedplaatsen van cultuur en beschaving geweest. Echter, ingrijpende veranderingen, ingegeven door infrastructurele, economische en sociale problemen, vinden plaats in onze steden. Willen steden bloeien, dan moet er een verschuiving in het paradigma plaatsvinden ten aanzien van de manier waarop ze worden beschouwd, ontwikkeld en beheerd, opdat de talenten en creativiteit van de eigen inwoners, bedrijven en overheden optimaal worden benut. Op de Rotterdamse Academie van Bouwkunst is hiernaar onbevungen onderzoek verricht. Ronald Wall over innovatieve strategieën die wereldwijd creativiteit in steden zullen bevorderen.

Creatief stedelijk netwerk

Een Rotterdams atelieronderzoek

Stedelijke gebieden zijn altijd tot op zekere hoogte creatief, al was het maar om in de onderlinge concurrentiestrijd te overleven. Helaas is door de geschiedenis heen de vooruitgang en de duurzaamheid van de ene stad daardoor dikwijls ten koste gegaan van andere steden. De huidige groeiende sociale en economische onevenwichtigheden en de verdeeldheid van steden in Eerste, Tweede en Derde Wereld zijn hiervan de wrange getuigen. De rijke steden van vandaag consumeren drie keer meer dan hun aandeel in de wereldproductie. Het zijn inderdaad mooie, weelderige steden, maar hun pracht verduistert de armoede waarop deze is gebaseerd. Is de toekomstige creatieve stad dan een stad die alleen deze traditie tot het uiterste benut, een stad die zich over nog meer weelde, innovaties en illusies van vooruitgang ontfermt, terwijl de meerderheid van de andere steden achteruitgaat? Een vernieuwend concept van de creatieve stad moet deze domme praktijk ontstijgen. Het vergt een zoektocht naar de ontwikkeling van creatieve steden als een continu wereldhistorisch proces waarin alle volkeren, westerse en niet-westerse, betrokken zijn. Ervan uitgaand dat dit ooit mogelijk zal zijn, willen we de betekenis van 'stad' en 'creativiteit' grondig herzien.

Wereldnetwerk van steden

Om deze hogere stedelijke conditie te bereiken, moet het gehele wereldnetwerk van steden als de ultieme stad worden beschouwd. In dit mondiale stedelijke veld zijn steden als Amsterdam of Buenos Aires slechts knooppunten. Alleen als wij deze universele stad begrijpen, kunnen we de individuele steden werkelijk verbeteren en een bijdrage leveren aan het bouwen van de creatieve stad. Door alle burgers van het stedelijke netwerk hieraan deel te laten nemen, wordt de concurrentieslag pas werkelijk aangegaan. Creativiteit kan hierin het belangrijkste hulpmiddel zijn. Een 'wereldstedensysteem' als uitgangspunt nemen is uiteraard niet eenvoudig. Toch is denken en analyseren op een dergelijk hoog schaalniveau relevant. Alleen al het feit dat het mondiale stedelijke systeem de activiteiten van miljoenen mensen (en wellicht iedereen) op de planeet raakt, betekent dat kennis hierover erg belangrijk is. Vergelijk het met hoe astronomen de galactische structuren van het universum in kaart brengen. Hoe meer wij begrijpen over de wijzen waarop globale processen en structuren functioneren, hoe groter de kans dat mensen zich zullen emanciperen en de ontwikkelingen in het algemene belang zullen beïnvloeden.

Sterker, doen wij dit niet, dan zullen we worden overgeleverd aan de onpersoonlijke logica van het hedendaagse wereldsysteem en zullen wij het moeten doen met de incidentele vooruitgang van een klein aantal, zogenaamd creatieve, maar bevoorrechte, steden.

Edgeless City

Wat zou dan de doelstelling van creativiteit in het mondiale netwerk van steden kunnen zijn en wat voor instrumenten zouden nodig zijn om creativiteit te genereren? In een recent onderzoeksatelier genaamd 'Edgeless City', uitgevoerd door Duzan Doepel en ondertekende op de Rotterdamse Academie van Bouwkunst en Stedebouw, vormden deze vragen de kern van het onderzoek. Studenten kregen het mondiale stedennetwerk aangereikt als onderwerp van onderzoek. Hen werd gevraagd specifieke thema's te onderzoeken. Dit heeft geleid tot een systematische dataverwerking, analyse en het in kaart brengen van de huidige en toekomstige omstandigheden van de specifieke vraagstukken. Kaarten op globaal, regionaal en lokaal schaalniveau zijn vervaardigd met behulp van GIS en andere technieken en moesten drie jaartallen (2001, 2010 en 2050) illustreren. De studenten werd verzocht na te gaan welke effecten hun mondiaal-lokaal onderzoek zouden kunnen hebben op de toekomst van Nederland. De zoektocht naar de rol van 'grenzen' heeft daarin een centrale rol gespeeld. Welke grenzen zijn relevant in de wereld van globalisatie? Het onderzoek heeft geleid tot tien individuele projecten, waarvan twee gefocust zijn op het vraagstuk van creativiteit. Hierna treft u de onbevungen stellingen van de studenten, ontwikkeld tijdens een fascinerend atelier.

Noten

- 1 Het onderzoeksatelier 'Edgeless City' is door Duzan Doepel en Ronald Wall van de Academie van Bouwkunst te Rotterdam georganiseerd. Dit artikel is op naam geschreven van Ronald Wall.